

การศึกษาประวัติความเป็นมาของ ประเพณีปอยส่างลอง ในเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์

STUDY HISTORY OF POI SANG LONG TRADITION IN CHIANG TUNG, MYANMAR

อานุรักษ์ साแก้ว *

Anurak Sakaew

Received: 2020-02-18

พระมหาชนกร สุภาวโสี**

Revised: 2020-03-20

Phra Thanakorn Sopawongso

Accepted: 2020-03-30

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว ในเมืองเชียงตุง รัฐฉานประเทศเมียนมาร์ มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาขั้นตอนพิธีกรรมประเพณีปอยส่างลองบวชลูกแก้ว ในเมืองเชียงตุง รัฐฉานประเทศเมียนมาร์ 2. เพื่อจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ เช่น แผ่นพับ หรือวิธีการอื่นๆ งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ และผู้รู้เกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลอง ในเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ จำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสังเกต (Observation)

ผลวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ พบว่าได้ทราบประวัติความเป็นมาและขั้นตอนพิธีกรรมต่างๆ ของประเพณีปอยส่างหรือบวชลูกแก้วในเชียงตุง และยังมีคุณค่าต่อจิตใจของชาวเชียงตุง ไทยใหญ่ ไทยจีน เป็นอย่างมาก เพราะเป็นอีกหนึ่งประเพณีที่ชาวเชียงตุงได้ให้ความสำคัญ ความสนใจ ความเคารพมาก เพื่อที่จะได้นำลูกๆของตนเข้ามาบวชศึกษาเล่าเรียนหนังสือธรรม ขัดเกลาจิตใจฝึกกายวาจาให้เป็นผู้ที่เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นตนดีของพ่อแม่เป็นคนดีของสังคม รู้จักผิดชอบชั่วดี และยังเป็นการส่งเสริมการสืบทอดอายุของพระพุทธศาสนาอีกด้วย ดังนั้น ชาวเชียงตุงจึงได้ให้ความสำคัญ ความเคารพบูชาประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วนี้เป็นอย่างมาก และยังได้ปฏิบัติสืบกันมาอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประเพณีปอยส่างลอง, เชียงตุง

* อาจารย์ประจำหลักสูตร พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

** ครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย

ABSTRACT

This research is the study of the history of Poi Sang Long tradition or look know ordination of Chiang Tung Shan State, Myanmar, has 2 purposes; 1. To study the process of this ceremony 2. To produce public relations materials in English such as brochures, QR code or other methods. This is a qualitative research. A group of monks and 10 people who know about the Poi Sang Long tradition were interviewed. The research instruments consisted of the structured Interview and the observation forms.

The results found that the history and the ritual procedures is very valuable to the minds of the people of Chiang Tung, Tai Yai, Tai Khen and etc, because it is another tradition which the Chiang Tung people give a lot of attention and respect in order to bring their children to be ordained to study the Dharma books and refine the mind, attain the body and verbal action a person to grow effectively, being a good person of parents and society, knowing the right and wrong actions and also promoting the preservation of Buddhism as well. Therefore, the people of Chiang Tung have given importance and continue to carry it out strict and continuously.

Keywords: Cultural traditions, study of the history of the Poi Sang Long tradition.

1. บทนำ

การบรรพชาเป็นสามเณรของกุลบุตรมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์พระพุทธบิดา คือ พระเจ้าสุทโธทนะพร้อมด้วยพระประยูรญาติได้ถวายการต้อนรับและจัดให้ประทับที่อารามต่อมาในวันที่ 7 ได้เสด็จเข้าไปทรงรับภัตตาหารในพระราชนิเวศน์ พระนางยโสธรา ผู้เป็นพระมารดาของราहुล ผู้เป็นพุทธบุตร ได้ให้ราहुลซึ่งเวลานั้นมีพระชนม์ 7 พรรษา เข้าไปกราบทูลขอราชสมบัติจากพระพุทธเจ้าซึ่งคือพระราชบิดานั้นเอง พระพุทธเจ้าทรงมีพุทธดำริว่าทรัพย์ที่เป็นโลกียะนั้นเป็นของที่ไม่ยั่งยืน บรรดาสมบัติใดๆ ในโลกนี้ก็ตามเมื่อครอบครองแล้วก็ยังไม่พ้นซึ่งความทุกข์ไม่พ้นจากความเกิด ความแก่และความตาย ยังต้องวนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร แต่ว่าอริยทรัพย์เป็นสิ่งยั่งยืนกว่าก็คือ อริยสมบัติ คือสมบัติภายใน ซึ่งเป็นไปเพื่อความหลุดพ้น คือพระนิพพาน จากนั้นพระพุทธเจ้าก็ทรงนำราहुลไปนิโครธารามด้วย และเมื่อถึงแล้วทรงโปรดให้พระสารีบุตรบรรพชาราहुลเป็นสามเณร จึงนับเป็นสามเณรองค์แรกในพระพุทธศาสนา และใช้วิธีบวชด้วยไฟถึงสระ 3 สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ โดยผู้ที่จะบรรพชาเป็นสามเณรครองผ้าจีวรแล้วเข้าไปไหว้พระภิกษุผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วรับไตรสรณคมน์จากท่าน จากนั้นรับสิกขาบท คือรับศีล 10 ข้อนั่นเอง

การบรรพชาเป็นสามเณร จึงถือเป็นประเพณีนิยมในพระพุทธศาสนาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่บิดามารดานำบุตรหลานที่เป็นชายและมีอายุยังไม่ถึงเบญจเพส คือ 20 ปีบริบูรณ์เข้าไปรับการบรรพชาเป็นสามเณร ซึ่งแต่โบราณมานั้น การที่จะได้เล่าเรียนเขียนอ่านตำรับตำรา ต้องอาศัยวัดเป็นสถานที่เล่าเรียน และจำเป็นต้องบรรพชาเป็นสามเณรก่อน จึงจะได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของพระเถระ เพื่อที่จะได้เข้าไปอยู่วัดตามธรรมเนียม

ดังนั้นวัดจึงเป็นทั้งบ้าน โรงเรียน และศูนย์ฝึกหัดฝีมือทุกแขนง ส่วนการอุปสมบทการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะอุปสมบท คือต้องเป็นชายมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป¹

เมืองเชียงตุงนั้น เป็นเมืองแห่งวัฒนธรรมประเพณี เป็นเมืองแห่งอารยธรรมอันล้ำค่า คนเชียงตุงนั้นเห็นความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ปลูกนา ทำไร่รวมไปถึงพืชผักสวนครัว ทุกคนมีน้ำใจต่อกันเป็นอย่างมาก คนเชียงตุงจึงเอาวัด โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษาหนังสือและวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วนั้นก็เช่นเดียวกัน

การบรรพชาสามเณรในเมืองเชียงตุง ประกอบด้วยหลากหลายชาติ เช่น กลุ่มชาวไทใหญ่หรือไต กลุ่มไทลื้อ และกลุ่มชาวไทเขิน ที่อาศัยอยู่ในเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท จึงมีวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย แต่หัวข้อวิจัยนี้จะวิจัยเกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว ของชาวไทใหญ่ ไทลื้อ และไทเขิน ซึ่งชื่อจะเรียกต่างกัน และมีขั้นตอนในพิธีกรรมแตกต่างกันออกไป

ประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วนั้น ถือว่าเป็นการบรรพชา ที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาวไทใหญ่ ไทลื้อ และไทเขิน ในเมืองเชียงตุง เป็นพิธีการเตรียมตัวก่อนการบรรพชา โดยสมมุติเหตุการณ์ให้เหมือนกับการบวชของพระโอรสจิตตะมังชา ซึ่งเป็นพระโอรสของกษัตริย์พระองค์หนึ่งในสมัยพุทธกาล เมื่อพระโอรสทรงมีพระชนมายุได้ 10 ชันษา พระชนกซึ่งมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า มีพระประสงค์ที่จะให้พระโอรสผนวชเป็นสามเณรแต่ก็มิได้บังคับแต่ประการใดเมื่อเป็นพระราชประสงค์ของพระชนก โอรสจิตตะมังชาก็มิได้ขัด เพราะว่าพระองค์เองก็มีพระทัยอยากจะผนวชอยู่แล้ว การตัดสินใจพระทัยออกผนวชของพระโอรสยังความปลาบปลื้มแก่พระชนก ทำให้เกิดความปิติยินดีในบุญกุศลครั้งนี้อย่างยิ่ง พระชนกจึงให้มีการจัดงานเฉลิมฉลองขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ถึงเจ็ดวันเจ็ดคืน โดยให้โอรส แต่งองค์อย่างเต็มยศให้สมกับที่เป็นองค์พระยุพราช²

จากนั้นจึงได้จัดขบวนแห่พระโอรสที่แต่งองค์แบบเต็มยศไปผนวชกับพระพุทธองค์ ครั้นเมื่อผนวชแล้วโอรสจิตตะมังชาก็ได้รับฉายาใหม่ว่าจิตตะมาเถเถ ทรงผนวชอยู่ยาวนานจนมีพระชันษาครบที่จะเป็นพระภิกษุเมื่อกาลเวลาผ่านไป จิตตะมาเถก็ได้สำเร็จบวชบารมีจนเป็นที่ประจักษ์ และการผนวชของท่านได้เป็นต้นแบบของการบรรพชาของชาวไทใหญ่จนกลายเป็นประเพณีที่สำคัญที่สุด ประเพณีปอยส่างลองหรือลูกแก้ว เป็นพิธีกรรมหนึ่งที่สะท้อนถึงศรัทธา ความเชื่อมั่นทางศาสนาของชาวไทใหญ่ ไทลื้อ และไทเขิน วัตถุประสงค์สำคัญของพิธีกรรมคือ การสร้างศาสนบุคคลเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอีกประเพณีหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเมืองเชียงตุง ความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์นี้ เป็นจุดสนใจ ของนักท่องเที่ยวจากหลายๆ ที่

ในปัจจุบัน ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่คนทั่วโลกใช้เป็นภาษากลางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เมืองเชียงตุงก็เป็นอีกเมืองหนึ่งที่ยังต้องใช้ภาษาอังกฤษเข้ามาติดต่อกับชาวต่างชาติที่มาเที่ยวชมใน

¹ พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต). พระพุทธศาสนาในเอเชีย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2555.

² พระครูปลัดชินกร แก้วนิล (จริยเมธี). การเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของปอยส่างลองในสังคมไทใหญ่ปัจจุบัน. (เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550), หน้า 92, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562, จากเว็บไซต์ <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/15032>

เมืองเชียงใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ประเพณีปอยส่างลองหรือบวชแก้ว ว่ามีประวัติความเป็นมา ขั้นตอนพิธีกรรมอย่างไร เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเผยแพร่ให้กับชาวต่างชาติที่มีความสนใจในประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว อันเป็นการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาขั้นตอนพิธีกรรมประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว ในเมืองเชียงใหม่ ประเทศเมียนมาร์

2.2 เพื่อจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบของแผ่นพับ

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดย ศึกษาความมาเป็นมาของวัฒนธรรมประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงใหม่

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ ประเทศเมียนมาร์ จำนวน 5 คน โดยแบ่งเป็น เจ้าอาวาสวัดพระธาตุหลวงจอมคำ จำนวน 1 คน เจ้าอาวาสวัดกาดเต่าสามัคคี จำนวน 1 คน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอินทร์เมืองเชียงใหม่ จำนวน 2 คน และชาวบ้าน จำนวน 1 คน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการวิจัยคือ พื้นที่เมืองเชียงใหม่ ประเทศเมียนมาร์ เนื่องจากเมืองเชียงใหม่ถือเป็นเมืองแห่งวัฒนธรรมและมีประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชาวไทยใหญ่ ไทลื้อ และไทเขิน ในเมืองเชียงใหม่

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นมาวัฒนธรรมประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วในพระพุทธศาสนาของเมืองเชียงใหม่ ประเทศเมียนมาร์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล สังเกตการณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้อง จนได้รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ และทำเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อสะดวกต่อการศึกษาของผู้ที่สนใจและชาวต่างชาติ

4.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นมาของวัฒนธรรมประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงใหม่ จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ด้านนี้ ตลอดจนการสังเกตและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบที่มาและความเป็นมาของประเพณีปอยส่างลองหรือ

บวชลูกแก้ว อันจะเป็นประโยชน์ในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาวเมืองเชียงใหม่ต่อไป

4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ประวัติความเป็นมาของประเพณีปอยส่างลอง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ ประเทศเมียนมาร์ จำนวน 5 รูป/คน ดังนี้

- 1) พระมหาดวงทิพย์ปริยัตติธำรี เจ้าอาวาสวัดพระธาตุหลวงจอมคำ เมืองเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเชียงใหม่
- 2) พระสาม ดิสสุปญโญ เจ้าอาวาส วัดกาดเต่าสามัคคี เมืองเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเชียงใหม่
- 3) ครูบายี่จ่าง ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดอินทร์เมืองเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเชียงใหม่
- 4) พระแสงธรรม สุปญโญ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดอินทร์เมืองเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเชียงใหม่
- 5) จายหนานสามตอง บ้านหนองห้อง เมืองเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเชียงใหม่

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้าง และการหาคุณภาพ ดังนี้

สร้างคำถามแบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์

- 1) ศึกษาวิธีการแบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราพระภิกษุ นักปราชญ์ผู้รู้ชำนาญการเรื่องปอยส่างลองหรือลูกแก้วและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามแบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์
- 4) สร้างคำถามแบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) นำเสนอสร้างคำถามแบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและ ปรับปรุงแก้ไขต่อไป
- 6) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการแบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ วิเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อให้สมบูรณ์มากที่สุด

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง
 - 2) สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง
 - 3) รวบรวมข้อมูลและจัดทำเป็นแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาสากล
 - 4) สรุปลอกมาเป็นข้อมูล และถ่ายทอดประเพณีปอยส่างลองหรือลูกแก้ว ในรูปแบบแผ่นพับ และข้อมูลเผยแพร่ภาคภาษาอังกฤษ ให้ชาวต่างชาติได้ศึกษาและเข้าถึงได้ เพื่อสืบสานพุทธศาสนาต่อไป
- การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว ของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์

- 1) ก่อนไปลงเก็บข้อมูลในพื้นที่จริง ต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลอง จากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต หรือจากบุคคลผู้รู้
- 2) วางแผนในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเชียงตุง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบการสังเกตการณ์ เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2562 และได้สัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และผู้เชี่ยวชาญในด้านประเพณีปอยส่างลองมาแล้ว จึงทำการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลที่ได้อาจทั้งหมดสรุปโดยการรวบรวมกลั่นกรองข้อมูลออกมาอย่างละเอียด และจัดทำเป็นเอกสารรูปแบบหนังสือ และรูปแบบฉบับแผ่นพับภาษาไทย และภาษาอังกฤษประวัติความเป็นมาของปอยส่างลอง หรือบวชลูกแก้ว จัดทำเสนอผลงานที่ได้สรุปรวบรวมเป็นแผ่นพับ และจัดนำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบอื่นๆ อีก เช่น Facebook, YouTube, Blogs และ website เป็นต้น

5. ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ เพื่อการประชาสัมพันธ์” สามารถสรุปผลและอภิปรายผล เพื่อศึกษาขั้นตอนพิธีกรรมประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว ในเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ ได้ดังนี้

งานวิจัยเรื่องนี้ คือเป็นการรวบรวมประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลนี้ไว้เป็นหลักเป็นแหล่งเอาไว้ เพื่อเป็นรู้ประวัติความเป็นมาและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีจากบรรพบุรุษได้ทั้งเอาไว้อันเป็นสมบัติอันล้ำค่าให้ชนรุ่นใหม่นำไปรักษาสืบไป และยังเป็นเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์เป็นแผ่นพับภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติผู้ที่มีความสนใจอีกด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสังเกตการณ์ จากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ และผู้รู้เกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลอง ในเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ จำนวน 5 รูป/คน

และได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์มาวิเคราะห์เปรียบเทียบรวบรวม ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลจากวัฒนธรรมประเพณีเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางของการศึกษารวบรวมข้อมูลต่อไป ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ผลวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของประเพณีปอยส่างลองมีการกล่าวกันไว้หลากหลายตำนานแตกต่างกันไปตามพื้นที่ ซึ่งก็ปรากฏตำนานต่างๆ กัน ซึ่งมีสองตำนานคือ

ตำนานแรก

เมื่อครั้งพุทธกาลนั้นพระพุทธเจ้าได้ขึ้นไปโปรดพระมารดาที่สวรรค์ชั้น ดาวดึงส์ เมื่อจะเสด็จกลับลงมาเมืองมนุษย์ก็มีเทพสี่ตนเป็นเทวดา 2 ตน นางฟ้า 2 ตน ลงตามมาด้วย เพราะอยากเห็นบ้านเมืองมนุษย์มากเนื่องจากว่าคิดว่าบ้านเมืองมนุษย์นั้นต้องสนุกสนานมาก เพราะจะมีงานต้อนรับพระมารดาของพระพุทธเจ้า ดังนั้นเทพทั้งสี่จึงได้แต่งกายสวยงามสวมขลุ่ยพวงกุญแจ พ้อนรำร่วมกันกับมนุษย์ เพราะฉะนั้นถ้ามีงานปอยส่างลอง จึงให้ส่างลองแต่งกายอย่างสวยงาม มีการนำขลุ่ยมาสวมใส่ให้แก่ผู้บวชอย่างสวยงามตามที่ตำนานได้กล่าวมาดังข้างต้น

ตำนานที่สอง

ตำนานนี้นั้นกล่าวไว้ว่า การเป็นส่างลองหรือลูกแก้วนั้นเป็นการเลียนแบบประวัติของพระพุทธเจ้าตอนที่ เป็นเจ้าชาย สิทธัตถะครองกรุงกบิลพัสดุ์ก่อนจะออกผนวช การกระทำทุกอย่างในช่วงเวลาการเป็นส่างลอง จะปฏิบัติเสมือนการปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์นั่นเอง

ความเชื่อของประชาชนที่มีต่อปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว และวัตถุประสงค์ของการจัดงานนี้ของประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ การศึกษาพบว่าประวัติความเป็นมาของประเพณีปอยส่างลองยังไม่ทราบข้อมูลที่แน่ชัดว่า ประเพณีดังกล่าวนั้นเข้ามาสู่เมืองเชียงตุงตั้งแต่สมัยใด ยังระบุวันเดือนปีที่เข้ามาได้ไม่ชัดเจน แต่ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่าตามความเชื่อของชาวไทใหญ่ ไทเขินว่าปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วนั้นได้เข้ามาพร้อมกับพระพุทธศาสนาที่เข้ามาสู่เมืองเชียงตุง ส่วนการจัดงานนั้นมีทั้งหมด 3 วัน หรือมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับบางพื้นที่ คือ

วันแรกคือวันกินสัน หรือวันเตรียมงาน เจ้าภาพต้องเตรียมสถานที่ต่างๆ เช่น สถานที่บ้านเครื่องครัวถวายทาน เครื่องบวชอุปัชฌาย์ อาหารสำหรับต้อนรับแขกต่างๆ

วันที่สอง หรือ "วันรับแขก" จะแขกผู้ที่ทางเจ้าภาพได้ออกบัตรเชิญบอกบุญเพื่ออนุโมทนา ร่วมงานกันอย่างมากมาย โดยมีลูกแก้วนั้นรับถวายปัจจัยสิ่งของต่างๆจากคณะแขกผู้ที่มีมาร่วมงาน

วันสุดท้าย คือ "วันบวช" พิธีของวันนี้จะเริ่มด้วยการนำลูกแก้วไปยังวัดจะเริ่มด้วยขบวนแห่ส่างลองซึ่งส่างลองก็จะมีการแต่งกายอย่างสวยงามเปรียบเสมือนกับเทวดาตัวน้อยแห่ไปรอบเมืองตามถนนต่างๆ ซึ่งในขบวนแห่ก็จะประกอบไปด้วยเสียงดนตรีอันแสดงถึงความสนุกสนานรื่นเริงจาก เครื่องดนตรี ได้แก่ มอชิง (ฆ้องซุต) ฉาบ และกลองมอชิง (กลองสองหน้า)

พอถึงวัด ส่างลองทั้งหมดก็จะกล่าวขออนุญาตเพื่อทำการบรรพชาจากพระผู้ใหญ่ เมื่อท่านได้อนุญาต ลูกแก้วก็จะพร้อมกันกล่าวคำปฏิญาณตน และอาราธนาศีลพร้อมกล่าวคำบวช แล้วจึงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายจากชุดเสื้อผ้าส่างลองที่สวยงามมาเป็น ผ้ากาสาพัทธสีเหลือง และเป็นกัสามเณรอย่างสมบูรณ์ โดยอาจจะบวชจำพรรษาอยู่ภายในวัดเพื่อศึกษาเล่าเรียนหนังสือ ผูกเทศน์ธรรมตลอดช่วงฤดูร้อน

ส่วนพิธีกรรมของการบวชส่งลงหรือลูกแก้วนั้น จึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนพิธีกรรมนั้น เมื่อส่งลงหรือลูกแก้วพร้อมกันแล้ว มัคทายกก็จะเป็นผู้นำเข้าสู่พิธีกรรมทางศาสนาโดยการกราบพระรัตนตรัย ขอสมาทานศีล 5 ต่อพระสงฆ์ จากนั้นส่งลงก็กล่าวคำวันทาวันทาหลวง อะหัง ภันเตฯ กล่าวบวช ขอศีล 10 ตามลำดับ จนกระทั่งพระสงฆ์ตั้งชื่อให้ส่งลง เช่น เด็กชายแสง พระสงฆ์จะตั้งชื่อให้ว่า สามเณรแสง จนครบคนสุดท้ายเพื่อให้ส่งลงได้รู้สถานะตัวเองว่าตอนนี้ตัวเองได้บวชเป็นสามเณรอย่างบริบูรณ์ในพระพุทธศาสนา โดยตามประเพณีความเชื่อแล้ว ภายในสามวันต้องอยู่แต่ในภวนิเวศของวัดห้ามออกนอกเขตบริเวณวัดจนกว่าจะครบสามวัน ถึงจะออกนอกบริเวณวัดได้ตามปกติ

ความเชื่อของประชาชนที่มีต่อปอยส่งลง สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนเชื่อว่าการที่เอาลูกหลานเข้าบวชในพระพุทธศาสนานั้น จะมีอานิสงส์มากแก่พ่อแม่ของตนเอง หลังจากที่พ่อแม่ได้จากโลกนี้ไปแล้วยังสามารถเกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ได้ และประการที่สำคัญเพื่อบวชตามประเพณีของชาวพุทธ ศึกษาเล่าเรียนหนังสือ ธรรมของพระพุทธเจ้าและสามารถเทศนาสั่งสอนโปรดญาติโยม เผยแผ่และสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาได้ โดยผู้ที่เข้ามาบวชนั้น ตามหลักพระพุทธศาสนาไม่ได้กำหนดอายุผู้ที่เข้ามาบวชอย่างชัดเจน แต่ตามประเพณีและความที่เหมาะสมแล้ว ผู้ที่เข้ามาบวชนั้นเด็กต้องบรรลุนิติภาวะได้โดยตนเองส่วนหนึ่ง แต่ส่วนมากจะนิยมบวชตั้งอายุ 10 ปีขึ้นไป โดยส่วนมากพระอุปัชฌาย์จะเป็นผู้พิจารณาให้อนุญาตบวชเองตามสมควร

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ประวัติความเป็นมาของปอยส่งลงหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมาร์ พบว่า ประเพณีปอยส่งหรือบวชลูกแก้วในเชียงตุงนั้นมีคุณค่าต่อจิตใจของชาวเชียงตุง เป็นอย่างมาก เพราะเป็นอีกหนึ่งประเพณีที่ชาวเชียงตุงได้ให้ความสำคัญมาก เพื่อที่จะได้นำลูกหลานของตนเข้ามาบวชศึกษาเล่าเรียนหนังสือธรรม ขัดเกลาลำดับใจฝึกกายวาจาให้เป็นผู้ที่เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นตนดีของพ่อแม่ เป็นคนดีของสังคม รู้จักผิดชอบชั่วดี และยังเป็นการส่งเสริมการสืบทอดอายุของพระพุทธศาสนาอีกด้วย ดังนั้น ชาวเชียงตุงจึงได้ให้ความสำคัญ ความเคารพบูชาประเพณีปอยส่งหรือบวชลูกแก้วนี้เป็นอย่างมาก และยังได้ปฏิบัติสืบกันมาอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง ตามดังที่หยี่ฟาง แซ่ฟาง³ ได้กล่าวไว้ว่า ประเพณีปอยส่งลง (บวชลูกแก้ว) ได้รับการฟื้นฟูอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2525 ในอดีตนับได้ว่าเป็นประเพณีที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจของชาวไทยใหญ่ การจัดงานมี วัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างบุคคลสืบทอดพระพุทธศาสนา การจัดงานเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้แน่นแฟ้น มีความรักใคร่กันฉันญาติพี่น้อง

ในสังคมไทยใหญ่ปัจจุบันพบว่าปอยส่งลงเป็นประเพณีที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่ในท้องถิ่น ด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้แน่นแฟ้น และมีความรักใคร่กันฉันญาติพี่น้อง ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญกับพิธีปอยส่งลงมาก สามเณรที่ผ่านพิธีปอยส่งลงในอดีตมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบแทนพระคุณบิดามารดา และศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน

³ หยี่ฟาง แซ่ฟาง, การกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากท้องถิ่น: กรณีประเพณีปอยส่งลง (บวชลูกแก้ว) จังหวัดแม่ฮ่องสอน วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2, หน้า 89-103, สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2562 จากเว็บไซต์ www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=185074

ประเด็นเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าที่เปลี่ยนไป ความเป็นชนชาวไทยใหญ่ ส่วนความคิดเห็นต่อคุณค่าของ ประเพณีปอยส่างลองในปัจจุบัน ชาวไทใหญ่ยังให้ความสำคัญต่อประเพณีปอยส่างลอง โดยถือว่าเป็น พิธีกรรมหนึ่งที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ที่มีต่อพระพุทธศาสนา⁴ สามเณรที่ผ่านพิธีปอยส่างลอง ในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ เด็ก ๆ ที่เข้าพิธีเป็นเพียงส่วนหนึ่ง เพื่อทำให้พิธีกรรม สมบูรณ์เท่านั้นปัจจัยที่ทำให้ความหมายและคุณค่าของประเพณีปอยส่างลองเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ที่ ค้นพบคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความหลากหลายของผู้มาร่วมงาน ทั้งที่เป็นชาวไทยใหญ่และที่ไม่ใช่ชาวไทยใหญ่ และปัจจัยภายนอก คือ การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก กระแสนิยม รวมทั้งอัตราการเพิ่มขึ้น ของประชากร ก็มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของปอยส่างลองเช่นกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ จากข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ พบว่าข้อมูลที่เป็นตำรา หนังสือ สิ่งตีพิมพ์ ต่างๆ หรือสื่อประชาสัมพันธ์ยังมีไม่มากพอ หรือมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ ที่อาจจะมีส่วนช่วย เป็นแนวทางกับหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปพิจารณาและประยุกต์ใช้ปรับปรุง คือ หน่วยงานหรือผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรรวบรวมประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วนี้ จากตำราต่างๆ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในด้านเรื่องประเพณีนี้ เพื่อจัดพิมพ์เป็นตำรา หนังสือ และสื่อประชาสัมพันธ์เป็นหลายๆ ภาษา เช่น ภาษาไทเขิน ไทใหญ่ เมียนมาร์ อังกฤษ และภาษาอื่นๆ เพื่อให้คนรุ่นใหม่หรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาเข้าใจ มากยิ่งขึ้น ยังเป็นการอนุรักษ์เพื่อไม่ให้สูญหายไปและเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาอีกด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง ประวัติความเป็นมาของปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วของเมืองเชียงตุง ประเทศ เมียนมาร์ พบว่า ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ขั้นตอนพิธีกรรม ความเชื่อของประชาชนที่มีต่อประเพณี ปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้ว และในส่วนอื่นๆ ด้วย ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรมีดังนี้

- 1) จัดพิมพ์หนังสือเป็นภาษาอื่นๆ เช่นภาษาไทย ภาษาอังกฤษแบบฉบับสมบูรณ์
- 2) จัดทำชมรมขึ้นเพื่อเผยแพร่ และเป็นแหล่งข้อมูลศึกษาที่ประชาชนสามารถค้นข้อมูล หรือสอบถามได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และยังเป็นการ อนุรักษ์ประเพณีปอยส่างลองหรือบวชลูกแก้วเพื่อไม่ให้สูญหายไปและเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา อีกอย่างหนึ่ง

8. เอกสารอ้างอิง

พระครูปลัดชินกร แก้วนิล (จริยเมธี). การเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของปอยส่างลองในสังคม ไทยใหญ่ปัจจุบัน. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550 . สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2562. จากเว็บไซต์ <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/15032>

⁴ พระหน่อแสง แดชะญาณ, แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 2562; 14(3).

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563)

พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต). **พระพุทธศาสนาในเอเชีย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2555.

พระหน่อแลง แดชะญาณ, แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน, **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**, 2562 ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 หน้า 124.

หยีฟาง แซ่ฟาง การกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากท้องถิ่น: กรณีประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว) จังหวัดแม่ฮ่องสอน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2559 ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 หน้า : 89-103, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562, จากเว็บไซต์ <https://www.kmutt.ac.th/jif/publichtml/article/detail.php?ArticleID=185074>